vendicãtur et diuidunt̃ quia in bonis ſunt nũc videam⁹ de illis q̃ nec vendicant̃ nec diuidunt̃ nec in dominio ſunt ſed alio iure defendunt̃ vt actl.in factũ et interdicto de mortuo inferendo ⁊ ſic de religioſ audiam⁹ ſꝫ quia in monumentis faciẽdis et in cadauerib⁹ funerãdis varij ſũpt⁹ fiũt de ſũptib⁹ funeꝝ loq̃mur Et ꝙ extrẽa luct⁹ gaudia ſepe occupãt ſicut et ecõuerſo/de luſu alee et aleatorib⁹ ſubijciam⁹ Eſt ãt loc⁹ religioſus in quo aliq̃s eſt ſepult⁹ etiã ſi ſit ſeru⁹.ff.e.l.ij.i.℞.niſi ſepult⁹ erat punitus capitalit̃ vi.l.i.et.ij.ff. de cadauerib⁹.vel niſi defunct⁹ non erat lugend⁹ vt ſi erat proditor patrie.ff.e.l. mime. Funeꝝ ãt ſũpt⁹ dicit̃ qui ideo fit ut funus ducatur vel ſepeliat̃ puta ſi q̃d eſt impenſũ in illatiõe mortui vel ſi impẽſum eſt ad corp⁹ cuſtodiendũ vel cõmẽdandũ vel in locũ vel marmor emẽduz vbi ſepeliat̃ defunct⁹ Eſt ãt luſus alee oĩs qui virib⁹ fortune innitit̃ et ẽ omnis prohibit⁹ ne fiat in pecunia ꝓterq̃ ſi q̃s certat haſta vel pilo iaciendo vel currẽdo ſaliẽdo luctãdo pugnãdo. Fit eĩ cauſa ꝟtutis.i.fortitudĩs corpis vt ĩ auc.vt oẽs obe. iudi.in princ. Itẽ licꝫ ludẽ in cõuiuio veſcendi cã.l.pe.ff. de alea. Aleator ãt eſt qui et ludũ alee cõſueuit apꝺ ſe cauſa ſui emolumenti exercere ſicut et in cauponibus dicit̃ vt .ff.nau.caupo.ſta.l.i.§.caupones.

Liber quart⁹

De rebus creditis ⁊ iureiurando.

Glo. rubrice cõtinuat. De actõne in rem dixit de ꝑſonalib⁹ ſequit̃ ⁊ pmo ꝺ his q̃ ex ꝯ̃ctibus de q̃bus hic tot⁹ liber tractabit Et ſciẽduz ꝙ hec rubrica in pma ſui pte reſpicit titulos ſequẽtes ⁊ nõ iſtud nigꝝ ꝙ hic nihil tractat̃ de rebus creditl et ſic rubrica iſta eſt gñalior nigro quia rubrica loquit̃ de reb⁹ creditis et iureiurl. ſꝫ nigꝝ nihil tractat ꝺ rebus creditis ſed tm̃ ꝺ iureiurl. ⁊ hoc nõ eſt incõueniens vt hic notat̃ Idez etiã facit impator.ꝫ.ti.ꝑxi.ꝙ rubca hꝫ de luſu alee ⁊ tñ in nigro ꝺ eo nihil dr̃ vt ibi dicit glo.rubrice.q̃dã tñ hñt ibi conſtitutionẽ grecam loquẽtẽ de hoc Quid ãt veĩat hic aptitudĩe rei Dicẽdum ꝙ ꝟ^m^ rei poſitum in rubrica generale eſt cõprehendens corpalia et incorporalia Inſtl.de re.cor.⁊ incor.et.ff.e.l.i.in.fi.licz in rei vẽdicatiõe deſignet corp⁹.ff.de rei ven.l.ſi in rẽ Et dicit rubrica de reb⁹ creditl.circa hoc notandũ ꝙ ꝟbũ credendi generale eſt vñ q̃cũq̃ nobis ex ꝯ̃ctu debet̃ dicimur credere quia in ꝯ̃ctu credim⁹ et fidem adhibemus.l.i.ff.e. Inde dr̃ res credita q̃l nobis debet̃ res corpalis vel incorpal q̃liſcũq̃ ſit Eſt ãt iuſiurãdũ vt ait pla. affirmatio vel negatio adhibita religione ſm Azo.ſꝫ Eſt ãt iuſiurãduz aliq̃ñ voluntariũ aut neceſſariũ aut iudiciale vi.glo.in.c.fin.ex̃ de iureiuran.⁊ in gl. rubrice.ꝯ̃.e.et glo.rubrice .ff.e.

Si certum petatur.

Ut.ꝫ.proximo dixi impator in hoc q̃rto libro tractare intendit de ꝑſonalib⁹ actõib⁹ ſꝫ ꝙ inter ꝑſonales actões digniores ſunt cõditiones cũ ꝑ eas preſciſe q̃d dari intendat̃ ⁊ ꝙ a iure ciuili hñt originem de eis pmo dicit ꝙ inter ꝯditiões digniores ſunt ille q̃b⁹ certũ cõdicit̃ q̃ ille quib⁹ incertũ petit̃ ideo pmo videndũ q̃d iurl.ſi certũ petat̃ ⁊ expone ſi certũ petat̃.i.ſi mutuũ certũ petat̃ in glo.rubrice.ff.e.et vi.glo.rubrice hic et.ff.e.et q̃ꝺ ibi dixi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De ſuffragio.

Glo.rubrice cõtinuat. ꝙ ſuffragiũ peti tur ꝑ certi cõdictionẽ.ꝭ.e.l.i. de qua di/ cere cepit Jdeo de hoc h̃ dicit Et dicit̃ ꝓprie ſuffragiũ ipm̃ patrociniuꝫ qḋ pſtat aduocat⁹ Nã fragor.i.ſon⁹ arboꝝ Jñ ſuffragiũ ſon⁹ ille q̃ fit vt ꝑ eũ ſubuei/ atur alicui. Hic ãt ponit̃ improprie ſcꝫ ꝓ eo qḋ dat̃ ꝓ patrocinio ſm gl. rubrice h̃. Petit̃ ãt ſalariũ cũ añ lit̃. inchoatã vel p⁹ litẽ finitã eſt ꝓmiſſuꝫ.pendente ei lite facta ꝓmiſſio nõ tenꝫ.ſ.ḋ poſtu. .l.quiſq̃s.ꝭ.preterea Jtẽ ꝓhibet̃ ꝯctus inter clientẽ et aduocatũ. int̃ medicuꝫ et infirmũ ꝙ de facili inferiores pſone deſiderio victorie vł remedij decipent̃ qb⁹ lex h̃ ꝓuidet.ḋ.ꝭ.pterea.⁊ ibi vi.g.

De prohibita ſeque ſtratione pecunie.

Glo.rubrice continuat.ne q̃s crederet pecuniã vel aliud qḋ petit̃ ſequeſtrãdũ ideo de hoc ponit Sciendũ ꝙ noⁿ. pe/ cunie capit̃ tripliciter.pmo ſtricte ⁊ ſic eſt illud ꝙ ſolũ in nũero cõſiſtit vt mo neta.et ſic cõmunit̃ capit̃. ſcḋo large ⁊ ſignificat oẽs res in nũero põdẽ vł mẽ ſura exiſtentes. tertio largiſſime ꝓ om ni re mũdi quia oĩs res pt menſurari et ſic appreciari pecunia et ſic capit̃ hic vt cõprehendat oẽꝫ rem in nr̃o cõmer tio exñtem.l.iij.ꝭ.de conſti.pe.et.l.pecu nie.ꝟbũ.ff.de ꝟbo ſig.Eſt ãt ſequeſtra tio rei de qua querit̃ vel queſtio ꝟtitur int̃ ꝑt. apḋ tertiuꝫ depoſitio.et iſte ter ti⁹ dr̃ ſequeſter Et lite finita dꝫ ſeque/ ſter rẽ cũ fructb⁹ ꝑcept.reſtituẽ vincẽ ti vi.in.c.examinata de iudi.et aliq̃d in cle.vnica.e.ti.Et eſt ſequeſtratio regłã riter ꝓhibita.fallit in caſib⁹ de q̃b⁹ h̃ ꝑ glo.quã vi.in qua etiam habet̃ q̃d ſit ſe q̃ſtratio et q̃s ſeq̃ſter et vi.gl.i.c.dilect⁹ ext̃ de ſequeſt. poſ.⁊ fruct. ¶biti:

De ꝯdictione inde-

Glo.rubrice cõtinuat.ſicut mutuũ ḋ q̃ dictũ eſt re ꝯhit̃ ita et in ĩdebito Jdeo de hoc ponit Et expone de ꝯdictiõe in debiti.i.de actiõe q̃ appellat̃ ꝯdictio in/ debiti q̃ ꝯpetit ꝓ repetitiõe ĩdebiti.i. ei⁹ qḋ eſt ĩdebite ſolutũ ꝑ errorẽ vt ſi q̃s oblit⁹ eſſet ꝙ petro debitũ ſoluiſſet et ſic iterato ſolueret.ſolutũ repetẽ pt de q̃ plene in.l.i.ꝭ.e.et ꝑ bar.in.l.i.ff.e. vbi examinat q̃tuplex eſt indebitũ vi. gl.in.c.ſi.ext̃ de ſo.⁊ Inſt.q̃ mo.reꝯ.ob. ꝭ.i. ¶cauſam datorum.

De cõdictione ob

Glo.rubrice cõtinuat.dictũ eſt.ſ.de cõdictione q̃ dat̃ ob cauſaꝫ pteritã.nũc videam⁹ de ea que dat̃ ob futurã et ho neſtã Eſt ãt cõdictio ob cãꝫ datoꝝ actõ quedã ſic dicta Et hꝫ locũ in ꝯctib⁹ in/ noĩatis vt cuꝫ tibi aliq̃d dedi ob aliq̃d faciẽdũ qḋ nõ feciſti vt ꝙ dedi tibi cẽ/ tuꝫ vt manumitteres ticiuꝫ Jnnoĩati ãt ꝯct⁹ q̃ttuoꝛ ſunt.do vt des.facio vt facias.facio vt des.do vt facias Jn iſtł ꝯctib⁹ innoĩatł.poſt ꝯctũ re nõdũ ꝑfcã vel nõ ad effectũ deducta pt reuocari et hꝫ locũ pñia et tũc hꝫ locũ iſta actio .l.i.ff.de cõdictiõe cã data cauſa nõ ſecu ta.et.l. dedi.ꝭ.ſi tibi dedero.ff.e. Circa hãc actionẽ vi. bonã q̃ſtioneꝫ in regłã fruſtra de regu.iuri.li.vi.in mercu. Et idẽ ſi me peniteat ꝙ licitũ eſt penitere in ꝯctibus innoĩatł.ḋ.ꝭ.ſꝫ ſi tibi dedẽo.

De condictione ob turpem cauſam.

Glo.rubrice cõtinuat. ſupiores due cõ dictiones reſpiciũt honeſtã cauſaꝫ.hec turpẽ pteritã et futurã Et eſt actio q̃/ dã q̃ hꝫ locũ qñ aliq̃d datũ eſt ob turpẽ cãꝫ ad illud repetẽdũ.Circa hãc actio neꝫ eſt tñ aduertendũ vtrũ turpitudo ꝟſet̃ ex pte accipiẽtł.tm̃ aut ex pte dan tis et accipiẽtł. ſił Aut ex pte dantł.tm̃

p̄mo caſu hꝫ locū hᷣ actio Exēplū dedi tibi vt ſacrilegiū n̄ facias ne furtū nec hoīez occidas. ne mihi īiuriā facias ab iſtl. eni debuiſti abſtinere etiā nullo ti/ bi dato Idez et ſi dedero vt des m̄ qḋ ex p̄cedēti cā tenebaꝛl. daꝛ Itē ſicut da tur mihi cōdictio dati in p̄miſſis caſib⁹ ita ſi nō ſolui ſꝫ ꝓmiſi mlᷓto magl. debeo habere exceptl. ſi cōuēiar a te poſtea ꝙꝫ reddidiſti illud ad qḋ tēbaꝛl. ſi āt poſtea ꝙꝫ reddidiſti cū ſciā me tutū exceptiōe ſolueri qḋ ꝓmiſi repetē n̄ poſſuꝫ vt. l. .i. ij. ff. e. Scḋo caſu qn̄ turpitudo ṽſaꝛ ex p̄te dantl. et accipientl. ſil' nō hꝫ locū hᷣ actio Exēpluꝫ ſi dedi; mulieri nō me trici ob ſtupꝝ cōmittēdū. l. vbi et. l. idē ꝭ. e. vl' ſi deprehenſ⁹ in adulterio rede/ meriꝫ me vel ſi dederiꝫ ne furtū meum ꝓderes vel ſi dedi iudici vt ꝓ me ꝓnū ciaret turpitudo ṽſaꝛ ex p̄te vtriuſqꝫ. l vbi et. l. idē ꝭ. e. Tertio āt caſu qn̄ tur/ pitudo ṽſaꝛ ex p̄te dātl. tm̄ n̄ hꝫ eē locū hᷣ actio Exēplū dedi meretrici ob forni cationē ibi ṽſaꝛ turpitudo ex p̄te dātl. et nō ex p̄te recipientis ꝙ licꝫ mulier turpiter faciat ꝙ ſit mētrix nō tn̄ tur/ piter accipit cū ſit meretrix. l. iiij. ꝭ ſꝫ qḋ . ff. e. Et notandum ꝙ in p̄ntib⁹ titulis cōdictio tātū valꝫ ſicut actio. Cōdicē eſt rē ſuā in iudicio petē p̄ſonā pulſādo vl' inqetādo et ipaꝫ dicēdo obligatā ſi/ bi eſſe ad aliqḋ dādū vel faciēdū. ⁊ tra ctū eſt hoc ṽᵐ a veteri obſuatiōe quia oliꝫ erāt in vſu ṽba ſolēnia q̄ oporte/ bat actorē cū litigabat corā iudice con dicē. i. ſil' dicere ꝙ ſi caderet a ſyllaba caderet a tota cauſa.

De condictiōe furtiua.

Sup̄ior ꝯdictio turpē cauſā reſpicit ſic et iſta. reſpicit eni furtū commiſſum Actio q̄dā eſt et daꝛ dn̄o rei ſurrepte et ei⁹ heredi. ff. e. l. i. iūct. gl. ꝯ furem. et ei⁹ heredē q̄ ſi plures ſunt q̄libꝫ teneꝛ ꝓ hereditaria portione. ff. e. l. ex cā fur tiua et . l. ſi pro fure Et ꝯ dn̄m et p̄rem eaten⁹ q̄ten⁹ ad eos p̄uenit . ꝓ reſiduo āt daꝛ ꝯ dn̄m noxalit. ſꝫ noxalit nō daꝛ ꝯ p̄reꝫ. ff. e. l. fu⁹ ⁊ . l. ex cā furtiua Inſtl. de nox. ꝭ vl. Eſt āt dr̄a int' actionē fur/ ti et cōdictionē furtiuā Actio furti da tur cuilibꝫ et ille agit ad penā furis ſꝫ cōdictio furtiua daꝛ ſolū dn̄o rei ſurre p̄te et ille petit tm̄ rē ſubtractā reddi. et ſic hꝫ rei p̄ſecutionē vt. d. l. ſi pro fu/ re. ꝭ condictio.

De condictione ex lege ⁊ ſine cauſa vel iniuſta cauſa.

Dictū eſt. ſ. ſpecialit' de ſingulis ꝯdicti onib⁹. nūc āt de duab⁹ cōdictionib⁹ ge neralib⁹. i. cōdictione ex lege ⁊ ſine. cau ſa poīt Habꝫ āt locum cōdictio ex lege q̄tiēs noua lege ob⁹ eſt inducta nec eſt eadē lege cautū q̄ gn̄e actionuꝫ expiar/ mur. ff. de cōdict. ex le. l. vnica. pone ex emplū in nudo pacto dōtiōis ex q̄ daꝛ cōdictio ex lege vt ꝭ. de dōtl. l. ſi qs argē tū. ꝭ vl. et pone exemplū p. l. ſi qs in tā/ tā ꝭ. vn̄ vt. vt. alia exēpla hᷣ p Azo Cō/ dictio ſine cauſa locū hꝫ ſeu ꝯpetit qn̄ aliqd p̄mo ex iuſta cauſa eſt apḋ aliquē ſꝫ poſtea ꝓpt' aliquē effectū eſſe non dꝫ ṽbi grā. mutuaſti mihi centū. feci tibi inſtrumētū in q̄ ꝯfeſſ⁹ ſū me tibi teneri ſoluo tibi mō. inſtrumētū obligationū ē apḋ te ſine cauſa. vn̄ repetā ipm̄ per cōdictionē ſine cā Cōpetit ḡ cōdictio ſine cauſa finita cauſa ex qua res ad aliquē p̄uenit ex contractu q̄ iā finit⁹ ē Etiā locū hꝫ vbicūqꝫ ſine cauſa aliqd eſt apud te qḋ mea intereſt me hr̄e ⁊ ꝯcurrit hᷣ ꝯdictio qn̄qꝫ cū cōdictiōe ide biti et qn̄qꝫ eſt ſine ea vt. l. i. et. ij. et q̄ſi per totū ꝭ. ff. e.

De actionibus et obligationibus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Glo. rubrice cōtinuat. ꝙ in ſuperiorib⁹
q̄dā genālia ſeruant. ideo ea poit Eſt
āt actio ius ſtādi in iudicio agēdo cō/
tra aliquē. vel ſic Actio eſt ius ꝑſequē/
di in iudicio qđ ſibi debet Inſt. de act.
in prin. vł eſt ius q̊ traho aliquē in iu/
diciū Et eſt iſte titul⁹ multū ꝓfund⁹ ⁊
lat⁹ Obligatio āt eſt iurł. vinculū q̄ ne/
ceſſitate aſtrīgimur alicui⁹ ſoluēde rei
ſm nr̄e ciuitatł. iura Inſt. de obli. in pn.
Et qđ dic̄ vinculū improprie ponit. i.
ius quoddā vinciēs. vt ei corꝑali vin/
culo q̄s vincit ita et obligatiōe q̄ intel
lectuale vinculū eſt aliq̄s dr̄ aſtringi.
Et qđ dr̄ ſm nr̄e ciuitatis iura exaudi
tur. i. đ iure ciuili. ⁊ fiūt q̄ttuor modis
obligationes. Re v̄bis lr̄is et conſen/
ſu Inſt. de obli. in fi.

Ut actiones ab he-redibus et contra heredes incipiant.

Gl. rub. ꝯtinuat. dixit titul' ſupiori/
bus de actionib⁹ ſ; ꝙ quedā ab hēdib⁹
incipiūt et ꝯ heredes et de hoc h̄ dicit
et alie ꝑus nate ꝑtendunt ꝯ heredes ⁊
heredib⁹ vt. j. de heredi. acti. ꝑ totū. An
et q̄n actiones ad heredes vel ꝯ hēdes
trāſcāt plene dr̄. j. de hēdi. acti. ſ; h̄ poit
de q̄dā regła q̄ oliz obtinebat in legatł.
et coꝝ exēplo extendebat ad ſtipłatio/
nes et cōtract⁹ q̄ſlibz ſic eni dicebat ꝙ
p⁹ mortē heredis aut legatarij legatuz
relinq̄ n̄ poſſz Inſt. de lega. §. p⁹ mortē.
Inſt. de iuti. ſti. §. poſt mortē vn̄ ⁊ tra
debat regła vt ab hēdib⁹ ⁊ ꝯ heredes
actio n̄ incipiat. hodie āt iſta regła emē
data eſt ꝑ. l. vnicā. j. e. Inſt. đ legatł §. p⁹
mortē. et ſic eſt hodie regła vt actiōes
ab heredibus ⁊c.

Ne uxor pro mari-to vel maritus ꝓ uxore vel mater pro filio conueniatur.

Glo. rub. ꝯtinuat. licz heres ꝓ defūcto
conueniat vt. s. ti. i. nō tn̄ ſic eſt in alijs
etiā q̄ valde cōiūcti vident vt hoc ti.
et ſequēti Nota rubricā q̄ ꝑt ꝓ lege al
legari ꝙ cōtinet ꝑfectā oronem. fallit ſi
marit⁹ ſucceſſerit vxori Itē ſi ꝓ ea fi/
deiuſſerit tūc ꝓ ea cōuenit. vxor tn̄ nō
cōuenit ꝓ marito. etiā ſi ꝓ eo fideiuſſe
rit. l. i. j. e. fallit regła ſi marit⁹ ꝓcōſula/
tus cā ꝓficiſcat in ꝓuīciā cū vxore nā
ſi deliq̄rit ibi mulier. a viro rō et vin/
dicta exigit. ff. de offi. ꝓcon. l. obſuare
§. ꝓficiſci. ꝓ corroboratiōe rubrice to/
ti⁹ facit regła vt ex alteri⁹ ꝯctu nemo
obliget vt. j. e. l. pe. et ſic ſequit ꝙ mater
nō tenet ꝓ filio in q̄ntū mr̄ necq; filius
ꝓ mr̄e tāq; fili⁹ ſec⁹ ſi eēt heres ſibi vł
ecōtra Rō differentie eſt int heredē et
illas ꝑſonas ꝙ heres eadē ꝑſona cū de
functa cenſet vt in auc. de iureiuran. a
mori. preſti.

Ne filius pro patre vel pater pro filio emācipato vel libertus pro ꝑrono vel ſu⁹ ꝓ dn̄o ꝯueniat.

Glo. rubrice continuat. putabat rō/
ne ꝑrīnitatis vel filiatiōis vel liberti/
nitatis aliū cōueniri qđ h̄ remouz Ru
brica iſta ꝙ cōtinet ꝑfectā orationē pro
lege allegat. fili⁹ g̃ ꝓ pr̄e ſuo nō ꝯueni
tur niſi ſolitis modis. i. niſi ꝓ eo intceſ/
ſerit vel ei ſucceſſerit ſiue ſit fili⁹ emā/
cipat⁹ ſiue in ꝑtāte cōſtitut⁹. j. e. l. ne ꝯ.
Itē pr̄ ꝓ emācipato filio vel libertus
ꝓ ꝑrono nō cōuenit niſi ſolitis modis
vt dictū eſt. j. e. l. vl. ſi q̄s āt aliq̄d ex pre
dictis vel ſi oīno extneū aliq̄s ꝓ alio vi
exegerit vel etiā rē aliquā vt in pign⁹
habitur⁹ accepit id ipz quicq̄d eſt in q̄/
druplū vim paſſo redderet nec non ab
actiōe ꝓ q̄ talia ꝑſumit cadat vt in auc.
vt nō fiāt pigno coll'. v. ſi tn̄ fili⁹ ſit in
ꝑtāte ꝯuenit pr̄ ex ei⁹ ꝑſona vt. j. qđ cū
eo q̄ in alie. po. eſt Hic etiā habet auc.
q̄ incipit habita q̄ eſt pulcerrima in v̄b
et ſolet ſepe allegari et ponit multa ꝑ/
uilegia ſcholarib⁹ conceſſa Et int alia

eſt ꝙ corã dño loci vel epo vel rectore debꝫ cõueniri ſcholaris et ipe hꝫ opti/ one quẽ eligere velit. Et ſi q̃s eos cõ/ tra hoc trahẽ pſumpſerit ad aliuꝫ iudi cẽꝫ eis inuitꝫ.cadit ab omni actiõe etiã ſi cã iuſtiſſima fuerit Itẽ hꝫ ſcholaris ſaluũ cõductũ ad ſtudiũ vt ſi ſtudẽs ꝓ uincie aduerſantꝫ. principi eſſet in ſtu/ dio ſue ciuitatꝫ.nõ pt capi nec nũci⁹ ei⁹ Item ſunt liberi a repſalijs

Si ſeruus ex ſuo fa/ cto poſt manumiſſionem teneatur.

Dictũ ẽ.ſ.aliq̃ꝫ ꝓ alio conueniri non poſſe.et ideo q̃rit an ſu⁹ quõdã factus liber cõueniat ex eo q̃d geſſit in ſeruitu te.et diſtingue an obligat⁹ eſt ex ꝯctu vel quaſi delicto vel q̃ſi vt h ꝑ Azo.

Quãdo fiſc⁹ vel pri/ uat⁹ debitoẽs debitoris ſu ꝯuenire pt

Glo.rub.cõtinuat generaliter ꝓhibuit .ſ.aliũ ꝓ alio cõueniri h ꝑmittit in ca/ ſu .h tractat qñ fiſc⁹ vel puat⁹ poſſit a/ gẽ ꝯ debitorẽ ſui debitorꝫ. ⁊ dic ꝙ fiſc⁹ hoc facere pt ſi pateat principales debi tores idoneos nõ eſſe et ſi cõfiteantur debitoẽs eoꝝ debitũ.l.ij.⁊.iiij.ſ.e.ſꝫ in p/ uato dic vt in.l.i.et vl.ſ.e. ¶actionib⁹

De hereditarijs

Glo.rub.cõtinuat. ſuꝑiori titulo dixit alteꝝ ꝓ altero cõueniri in caſu . h poit et aliũ caſũ. ſũt ãt hereditarie actiones q̃ trãſeũt ad heredes vel ꝯ hẽdes Itẽ q̃ ab heredib⁹ incipiũt vel ꝯ hẽdes vt .ff.de acti.⁊ obli.l.hereditariaꝝ Que ãt actões trãſeũt ad heredes actiue et paſ ſiue vi.q̃d dixi.ſ.e.ti.proxi.

Ex delictis defun/ ctoꝝ et in q̃ntum heredes ꝯueniant.

¶Glo.rub.continuat. In q̃ntũ hẽdes ex ꝯctib⁹ defunctoꝝ vel q̃ſi teneant di/ xit nũc in q̃ntũ ex delictꝫ. audiam⁹ Ad queſtionẽ rubrice.rñdeᵗ ſm glo.l.vnice h ꝙ aut defunct⁹ teneᵗ ex cõtractu et tũc heres teneᵗ inſolidũ ſi defunct⁹ ob ligabaᵗ hoc reglariᵗ.fallit qñq̃ꝫ.ſi ãt ex delicto tũc heres nõ teneᵗ niſi q̃ntum ad eũ ex delicto defuncti ꝑuenit vl' niſi lis fuerit cum defuncto conteſtata et tunc tenetur inſolidũ Inſtꝫ. de ppe.et tpa.acti.ſ. non oẽs.hoc ꝓcedit de iure ciuili.q̃d iurꝫ.de iure canonico vi.glo.⁊ doct.in.c.fi.ex̃ de ſepul.

De ꝯſtituta pecũia.

Glo.rub.continuat.nõ ſolũ heredi/ tario ſꝫ etiã hac actiõe q̃s cõueniᵗ alie no noĩe et iõ hic de hac poniᵗ Actio/ nis eſt nomẽ q̃ ꝯpetit ꝓ cõſtituta pe/ cunia Et q̃dẽ large dici poſſꝫ conſtitu ere q̃libꝫ qui pro alio ſe obligat ſꝫ h po nitur pro eo tm̃ q̃ q̃d alt⁹ dꝫ ſe ſoluturꝫ conſtituit vt pꝫ in.l.i.ſ.e. Et q̃d veni/ at appellatõe pecunie vi.q̃d dixi.ſ.de ꝓ hibi. ſequeſtra.pe.

De probationibus.

Gl.ru.ꝯtinuat In ꝑdictꝫ.et infra di/ cẽdis opus eſt ꝓbationib⁹ et ideo de his ponit Et eſt ꝓbatio rei dubie per argumẽta oſtenſio Et dĩ ſm pla. a ꝓbe aduerbio ita dicit glo. rubrice hic.pro/ be enĩ agit q̃ probit ſm Azo. hic. et eſt

De teſtibus.

¶clara iſta rubrica.

Glo.rub.ꝯtinuat dixit in genẽ de ꝓ bationib⁹ nũc ꝑ ſpecies.et pmo ꝺ viua ꝓbatiõe Eſt ãt teſtꝫ.rei geſte ꝓbator cla ra eſt ⁊ q̃libet admittiᵗ in teſtẽ q̃ ñ ꝓhi beᵗ et ẽ h edictũ ꝓhibitoriũ.l.i.ſ.ff.c.

De fide iſtrumẽtoꝝ

et amiſſiõe eoꝝ ⁊ apochis ⁊ ãtopochis faciẽdis ⁊ ꝺ his q̃ ſine ſcptura fieri pñt

Gl.ru.ꝯtinuat.ꝺ ꝓbatõe viue vocꝫ. dixit ſeq̃ᵗ ꝺ ꝓbatõe mortue.i.ꝑ ſcpturã Eſt ãt inſtrumẽtũ ſꝫ hoſtꝫ.in ſũ.ꝺ fi.

inſtru.ſcptura ad aſſertionē ſeu ꝓbatio
nē alicuiꝰ rei facta Eſt et īſtrumēti appᵒ
gn̄alis nā et teſtionia et ꝑſone qbꝰ cā
inſtruit̄ iſtroꝝ loco hn̄tur .ff.e.l.i.ꝫ h̄
poit̄ iſtr̄m ꝓ chartl. vl̄ ſcripturl.tm̄ Itē
capit̄ etiā inſtr̄m ꝓ apparatu fūdi q̄ ex/
ercet̄ poſſeſſio .ff.de fun.inſtruc.l. q̄litū
.i.ꝶ. Quid āt ſit apocha et q̄d antopo/
cha vi.gl.in.l. plures.ī.e. Et dicit Azo
ꝙ apocha ſ̄ꝫ oēs eſt ſcptura creditorl.
ꝯfitentl ſibi ſolutū a debitoē et ſic po/
nit̄.ff.de adminiſt.tu.l.luciꝰ.§.tutoꝛ. Eſt
āt antopocha chirographū qd̄ facit de
bitoꝛ creditori in q̄ confitet̄ ſe ſolutiſſe
tm̄ pro pēſione vl̄ vſurl.et nō dr̄ ab āti
qd̄ ē ꝯ ꝫ ante ꝙ fit ante apochā et ē in
ducta ad ſecuritatē creditorl.ſi ei alieᵒ
noīe poſſidēs dicat ſe ſuo noīe poſſe/
diſſe et ita ſe dn̄z factū cōtendit.ius a/
gentl.facit vacillare niſi probꝫ dn̄s pē/
ſiones vl̄ vſuras ī pteritl ānis ſibi ſolu
tas.ꝓbat āt ꝑ ātopochā debitorl.ī.e.l.
plures.vel vt dicūt aliȷ̄ antopocha eſt
ſcriptura quā facit debitoꝛ obligādo ſe.
ab anti qd̄ ē ꝯ Et ſciendū circa vltimā
ꝑtē rubrice ꝙ reglārit̄ oēs ꝯctꝰ valēt
ſine ſcriptura .l. pacta .et.l. ſiue apud
acta.C.de pac.ſed fallit in caſibꝰ notatl.
per gl.in.l.contrahit̄.ff. de pig.ꝛ in.c.i.
de cenſi .li.vi.vbi de hoc.

Plus valere quod

agitur q̄ꝫ qd̄ ſimulate concipit̄.

Glo.rubrice cōtinuat.ꝙ ꝑ ſcripturā de
q̄ dictū ē aliud fingit̄ q̄ꝫ ſit veꝝ Iō dicē
qd̄ ꝑualeat Rubca clara ē.et pt̄ et ſolꝫ
ſepe allegari pro lege ꝙ cōtinꝫ ꝑfectam
orationē Exēplū de donatiōe int̄ viꝝ
et vxorē ſi maritꝰ nō pt̄ donare vxori
et ſic ſiſ̄ate et in fraudē legl. vēdit non
valꝫ vēditio ꝙ plꝰ attendit̄ qd̄ agitur
q̄ꝫ qd̄ ſiſ̄ate cōcipit̄ Fit aūt fraus legi
qn̄qꝫ de re ad rē.qn̄qꝫ de ꝯctu ad ꝯctuꝫ
aliū vt.ī.ad mace .l.ſi filiꝰ.§.is āt ſolꝰ.et
.l.ꝫ Julianꝰ.§.mutui. Qn̄qꝫ de ꝯctu ad
ꝯctū eūdē ꝫ alteō mō .ī.ad velleia.l.nō
putat.§.ſi cū eēm.qn̄qꝫ de ꝑſona ad ꝑſo
nā.ī.de dona.inter vi.et vxo.l.xi.§.non
tm̄.et in omnibus caſibus magl.ſpectā/
mus veritatē vt ꝑualeat faſitati.

De commodato.

Gl.rub.ꝯtinuat. diximꝰ de ꝯdictiōibꝰ
qbꝰ petit̄ qd̄ dari.nūc de actiōibus qbꝰ
intēſſe petit̄ ſi res nō reſtituat̄ q̄ ꝙ ex
ꝯctu veniūt.de his dicit ꝑmittēs de eo
qd̄ gr̄a accipientl. accipit̄ Eſt āt ꝯmo/
datū alicuiꝰ rei ad aliquē ſpecialē vſuꝫ
gratuita facta cōceſſio Et dr̄ ꝯceſſio et
nō trāſlatio ꝙ is q̄ cōmodat retinꝫ do/
miniū et poſſeſſionēꝫ.ff.e.l.rei cōmoda
te Et dr̄ ꝯmodatū q̄ſi ꝯmodo vtētl. da
tū Et dr̄ gratuita ꝙ interueniēte mer/
cede vl̄ ſpecie trāſibit res in locationē
vl̄ in ꝯctū inoīatū Ad aliquē vſū iō dr̄
vt notet̄ dr̄ia inter ꝯmodatū et p̄cariuꝫ
Precariū ei cōcedit̄ ſine certi vſꝰ pre/
finitione vn̄ qn̄cūqꝫ reuocari pt̄.ff. de
preca.l.cū p̄cario q̄d ſit p̄cariū vi.ff. de
preca.et ex̄. de preca.c.fi. Caactione.

De pignoraticia.

Dictū ē.ſ. de ꝯmodato qd̄ reꝯhit̄ ꝛ
gr̄a tm̄ accipiētl.ſequit̄ de actiōe pigno
raticia vidē cuiꝰ obꝰ ꝯhit̄ re ꝛ grā vtri/
uſqꝫ.i.creditorl.ꝛ debitoris Inſtl.q̄.mo
re ꝯ ob.§.creditoꝛ Cōpetit āt h̄ pigno/
raticia actio directa debitori ꝯ credito
rē toto debito ſoluto vl̄ alit̄ ſatiſfacto
vt rē pignoratā et eiꝰ poſſeſſionē reſti/
tuat debitori qd̄ ſi recuſet facē agꝫ ꝯ eū
hac actiōe.§.ſuiana. Inſtl.de acti.

De exercitoria actiōe ꝛ iſtitoria.

Dictū eſt.ſ.q̄lit̄ q̄s ꝯueniat̄ ex ꝯctu
ſuo ſequit̄ vidē q̄liter q̄s conueniat̄ ex
ꝯctu alieno vt ꝙ qn̄qꝫ inſolidū qn̄qꝫ pe
culiotenꝰ vel q̄tenꝰ iuſſuꝫ vel q̄tenꝰ ī/
ſuꝫ eſt actio dat̄.videamꝰ ꝺ his actōibꝰ
q̄ dat̄ inſolidū ꝯ nos ex contractu alie/
no vt de exercitoria et inſtitoria.

¶ Actio aũt exercitoria ſm Azo.in ſum daẽ ꝯhentib⁹ cũ mgr̃o nauis ꝯtra exercitorẽ nauis q̃ mgr̃m naui ꝓpoſuit. Sz in eaz cãz in qua ꝓpoſit⁹ eſt expſſe vel tacite quẽ equũ fuit teneri ſicut tenẽ q̃ inſtitorẽ taberne vel negocis pre poſuit.ff.de exerci.acti.l.i.in pn. Eſt ãt mgr̃ cui⁹ toti⁹ nauis ancora et cura mã data eſt.d.l.i.§.mgr̃m nauis.et dr̃ in teutonico eyn ſtuyrman. Sz exercitor dr̃ is ad quẽ obuẽtiones quotidiane aut redditus q̃ſtus et vtilitates nauis ꝑueniunt et ꝑtinẽt.d.l.i.§.exercitorẽ.ſiue verus dñs nauis ſit ſiue a dño nauis conduxerit ad tp̃s vel in ꝑpetuũ vt ibi dr̃. Inſtitoria ãt actio daẽ ꝯ illũ q̃ ꝓpoſuit aliquẽ ſtationi vel negociationi gerende ꝯhentib⁹ cũ ꝓpoſito in eã cãz in quã ꝓpoſit⁹ eſt expreſſim vel tacite.l.i.ff.e. Et dr̃ inſtitoria ab inſtitore ſcz ꝓpoſito ꝗuis exercitoria noĩeẽ a ꝓponẽte Inſtitor eñi dict⁹ ex eo ꝙ negocio gerẽdo inſtet nec refert an tab̃ne ſit ꝓpoſit⁹ an cuilibz negociationi.l.inſtitor.ff.e. ſiue eñi q̃s ꝓponaẽ pecunijs fenerãdis vel agris colendis vel mercaturis faciendis vel mulis vel mulab⁹ locandis vel veſtimẽtis ſartiendis vel poliẽdis inſtitoria dabiẽ.l.q̃cunq̃z.ſ.e.

Quod cuz eo qui in

aliena p̃tãte eſt negociũ geſtũ eſſe dicetur vel de peculio ſeu ꝙ in iuſſu vel de in rem verſo.

Dictũ eſt de ꝯctib⁹ initi nobiſcũ. nunc poĩt ꝺ negocio inito cũ eo q̃ ẽ in nr̃a vł aliena p̃tãte Et cõſtrue ſic De negociũ diceẽ eſſe geſtũ cũ eo q̃ in aliena p̃tãte ẽ Et de illo negocio q̃liẽ q̃s agit ꝙ vel actõe ꝺ peculio. vel actiõe ꝙ iuſſu vel actiõe ꝺ in rẽ v̾ſo.ſi ei fili⁹ vel ſeru⁹ cõtrahit pr̃ vel dñs teneẽ actõe ꝺ peculio q̃ten⁹ eſt ĩ peculio et nõ vltra niſi dñs vel pr̃ iuſſerit ꝯhere ꝙ tunc teneẽ inſolidũ actiõe q̃ꝺ iuſſu q̃ten⁹ eſt iuſſũ Itẽ ſi nõ iuſſerit ſed ex ꝯctu cõuertit in vtilitatẽ pr̃is vel dñi tũc pr̃ vel dñs tenetur actiõe de in rẽ v̾ſo q̃ten⁹ eſt v̾ſum. Prima g̃ ps rubrice eſt gñalis.ſequentes tres ſpẽales et danẽ ñ inſolidũ he actiones ſz q̃ten⁹ eſt in peculio et quaten⁹ eſt iuſſum et in rem v̾ſum.

Per quas perſonas

nobis adquiritur obligatio.

Glo rubrice cõtinuat. dixit qualiẽ per alios obligemur.nũc q̃liter lucremur Rñde ad queſtionẽ rub̃ce ꝙ ꝑ libẽos q̃s in p̃tãte habem⁹ Itẽ ꝑ ſuos ꝯuos ẽc.vi. Inſt.e.ꝑ totum.v̾.tex. Item per liberã ꝑſonã nobis nõ ſubiectã nobis ñ adquiriẽ.fallit in notario publico ⁊ ꝓcuratore Et ꝑ q̃s ꝑſonas nob adquiriẽ et qui pñt nobis ſtipulari vi. Inſtl. de inuti.ſtipu.§.ſi quis alij.

Ad ſenatuſconſultũ

macedonianum.

Dictũ eſt.ſ.in genere q̃liter pr̃ cõueniatur ex filij ꝯctu.nũc ãt ponit in ſpecie q̃d iurł.ſi filiuſfa.accepit mutuã pecũiã et ꝙ ſuꝑ ea ſenatuſcõſultũ macedonianũ eſt expoſitũ.ideo ponit ad ſenatuſconſultũ macedonianũ Iſte titulus hz leges pulcerrimas Et dicitur macedonianũ a macedone peſſimo feneratore qui dedit mutuo pecuniã filijs vt interficerent parentes quod et fecerũt Iſte eñi non expreſſe ſed velatł. v̾bis ſuadebat de occiſione patris/puta ego credo tibi pecuniaz et tu fili facias ita vt cito ſis tui iurł.⁊ obtineas hereditatẽ patris tui ⁊ tũc mihi reddas pecuniã iſtã q̃ꝺ ꝙ maĩfeſte iniquũ eẽt ꝑ ſenatoẽs ſr hac re ꝯueniẽtes accepit correctoẽz ſic ꝙ h̃ ſenat⁹ꝯſultũ macedonia[m] iduxerit Et hz locũ cũ mutua pecũia data ẽ filiofa. vt nec pr̃ nec fili⁹ teñeẽ ad ſolutionẽ. Inſtl.q̃ꝺ cũ eo.§.illud.fallit tñ ĩ caſu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

h⁹ ibi nōd. ꝑ gl. ⁊ accipe h̄ pecuniā ſtri/
ctiſſime ꝑ eo qd̄ ſolū ī nūero cōſiſtit vt
moneta n̄ ꝑ eo qd̄ ē ī pōdē vl' mēſura
niſi fraus fcā eēt ꝑ creditorē vt ꝑ reb⁹
facēt ſibi pecuniā. ff. e. l. ſʒ Julian⁹. §. mu
tui. Unū tn̄ nō q̄ n̄ hʒ locū ſenat⁹ ꝯſul
tū ī mutuo dato filiofa. q̄ ē in ſtudio qn̄
ē fcā ad eā q̄ntitatē quā pr̄is pietas n̄
recuſaēt. l. macedonianū. ſ. e. ⁊ l. ſi nihil
§. qd̄ dī. ff. e. vbi ē tex. q̄ caſu pr̄ tenet. i/
tellige h̄ ver qn̄ mutuū ad eā q̄ntitatē
fit quā pr̄ ſʒ ſuā facultatē pt̄ ſoluē vt ſi
det xx. fili⁹ pt̄ mutuaē xx. ſʒ ſi pr̄ nollet
nec poſſʒ pl⁹ daē q̄ xx. et fili⁹ mutuaēt
cētū pr̄ nō tenet. ¶ Cū velleianū.

Ad ſenatuſconſul.

Sicut filiuſfa. et pr̄ ei⁹ hn̄t excepti/
onē ex ſupiori ſenatuſcōſulto ita et mu
lier ex hoc ſenatuſcōſulto velleiano qd̄
ſic nuncupatū eſt a velleio ꝯſule q̄ fuit
autor hui⁹ ꝯſtitutiōis Prouidet hoc ſe
natuſcōſultū mulierib⁹ q̄ ſt̄ a nariſſi/
me. l. ſtiplat⁹. ff. de dō. int̄ vi. ⁊ vx. et le/
ues ad promittēdū. difficiles ad ſoluen
dū q̄ cū fragiles ne ob h̄ decipiāt ⁊ dā
nificent in ſba et ī reb⁹ Et iō ſtatuit q̄
ſi muliēs alienā obligationē in ſe ſuſci/
piāt mādādo fideiubēdo in ſe trāfferē
do vl' cōſtituēdo q̄ ob hoc n̄ obligent̄
ſ. e. l. i. et. l. iiij. fallit tn̄ ī caſib⁹ q̄s habes
in. l. fi. ſ. e. et niſi huic pulegio renūcia/
uerint et certe fuerint illud ſibi ꝯpetē
. l. vl. §. pe. ff. e. q̄ renūciatio n̄ trahit ad
incognita et ad illa q̄ neſciuit. ff. de trāſ
act. l. cū aqliana. et ī mlt̄. alijs caſib⁹ q̄s
nōt Azo in ſū. e. t. Unū etiā nō ꝑ muli
erib⁹ q̄ ſi faciāt ſe debitrices pn̄cipales
cū marit̄. in eodē īſtrumēto nō obligā
tur vt in auc. ſi q̄ mulier. ſ. e. ¶ nia.

De nō nuērata pecu

Gl. rub ce ꝯtinuat. ſupiorib⁹ ſenatuſ/
conſult. ſbuenit ciliter et nālit obligat̄.
rōne ſpēali h̄ cilit tm̄ obligat̄. ſuccurri
tur rōe nāli Et nō ſʒ g. rub. q̄ n̄ nūera
ta pecūia dī reſpectu etiā creditor̄. ſ. e.
. l. i ꝯtrib⁹ §. i. q̄ creditor ꝓprie dī nūera
re pecuniā debitori vt ſibi reddat vel
reſpcū debitor̄. q̄ ꝓprie dī ſoluē creditori
et improprie dī nūare cuʒ ſoluit qd̄ dʒ
Pecunia āt h̄ largiſſime capit ꝑ oī re
quā q̄s n̄ nūauit vl' n̄ ſoluit. ff. d̄ v̄. ſig.
. l. pecunie v̄bū Expone ḡ de nō nūata
pecunia. i. de pecunia vl' re n̄ tradita vl'
nō reddita Et ꝯpetit exceptio n̄ nūate
pecūie ei q̄ future nūatōis vel ſolutio
nis ſpe ꝯfeſſ⁹ ē ſe pecuniā vl' rē aliā ex
cā aliq̄ accepiſſe q̄ tn̄ ſibi n̄ ē nūata vel
ſoluta et dat ꝯfitēti q̄ nō tenet niſi pe/
titēs ꝓbʒ nūeratā vl' ſolutā infra bie/
niū. p⁹ bieniū v̄o dat ꝯfitēti. q̄ n̄ tenet
ſi ꝓbauerit ſibi pecuniā vl' rē n̄ nūera/
tā vel nō ſolutā Itē ē nōndū circa hoc
q̄ h̄ exceptio locū. hʒ etiā vbi ſacramē
tū ⁊ ſcriptura inṫuenit. ſ. e. l. vl. vi. Inſt.
de litte. ob. ꝑ totum.

De cōpenſationib⁹.

Sicut ſupiorib⁹ actōib⁹ q̄s repellit ab
agēdo ita et ipſo iuē ꝑ ꝯpēſatiōis opem
deſtituit actōe Eſt āt ꝯpēſatio debiti ⁊
crediti ad inuicē ꝯtribu⁹. i. ab vtrq̄ par
te int̄ ſe. i. int̄ ꝯhentes ꝯtbutio. ff. e. l. i.
⁊ ē iō inducta q̄ nr̄a intēſt poti⁹ n̄ ſol/
uē q̄ ſolutū repetē. ff. e. l. iij. ⁊ de fideiuſ
ſo. ſi ſtipulat⁹ eēt. Dī q̄ ꝯpēſa⁹ q̄i cōis
pēſatio. Et ſciendū q̄ q̄ntitat̄. ad q̄nti
tatē hʒ locū ꝯpēſatio n̄ aūt q̄ntitat̄. ad
ſpēʒ vel ſpēi ad q̄ntitatē vl' ſpeciei ad
ſpēʒ. videbit̄. in. c. bō fides. ex̄ d̄ depo.

De vſuris.

Diximꝰ. ſ. q̄lit actio pimat. nūc audia/
m⁹ q̄lit augeat et q̄ h̄ fit ꝑ vſuras iō
videndū de vſur̄. Eſt āt vſura ſʒ Azo
in ſūma h̄ q̄ ꝓpt vſuʒ rei cōceſſe dat. vl'
ſm goff. ex̄ e. quicq̄d p̄ter vſum ſorti ac
cidit vel accedit. iiij. q. iij. pleriq̄ʒ. et ad/
dit ipſe intentione vel pacto p̄cedente.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De nautico fenore.

Dictū eſt de vſurl in genere.nūc po
nit in ſpē tractādo de nautico fenoē qđ
ꝓpt nauticā vel q̄ſi nauticā pecuniā exi
git Eſt āt nautica pecunia q̄ periculo
creditorl.in nauigio ſuſcepto dat traij/
cienda Quaſi nautica eſt vt cū piculū
mutuate pecunie in me recipio ſi ali/
qua cōditio nō exiſtat. puta ſi piſcator
nō capiat piſces. atletha ſupet in pu/
gna et exn̄te ꝯditiōe id ipm qđ credidi
recipiā cū cēteſima vſura.ff.e.piculi In
his āt ſpēalia ſunt multa.nā vſurā cē/
teſimā licet ſtiplari.i.tātū quātū ē ſors
reuoluto āni ſpacio et incipit currere
hec vſura ex q̄ nauē na uigare coueiat
et q̄ꝫ diu piculū ptinꝫ ad creditorē vt
.ff.e.l.in nautica.et.l.i.et.ij.ꝛ hec vſura
debet ex nudo pacto.ff.e.l.piculi.§.vlt.
Itē.in hac pecunia ſpectat periculum
ad creditorē niſi aliqd poſſit imputari
debitori.ꝭ.e.cū proponas.

Depoſiti vel cōtra.

Expoſitis ꝯctib⁹ celebratl.accipiētl.
gtia vel vtriuſqꝫ de depoſito audiam⁹
qđ regularit gr̄a deponētis celebratur
Eſt āt depoſitū qđ cuſtodiendū alicui
datū eſt Eſt āt dictū depoſitū ex eo ꝙ
ponit et p̄cedit ꝑpoſitio de.q̄ſi dicēt de
orſuꝫ poſitū a ponēte apđ aliū Itē dat
actio depoſiti ꝯ illū apđ quē res depo/
ſita ē vt reſtituat ſibi.

Mandati.

Dictū eſt.ſ.de ꝯctib⁹ q̄ re ꝯhunt vt de
depoſito et pignoē et indebito et mu/
tuo et ꝯmodato.nūc videam⁹ đ ꝯctib⁹
in q̄b⁹ ſolo ꝯſenſu naſcit ob°.ꝛ ꝙ inter
eos excellētior ē ꝯct⁹ mādati. trahit ei
originē ex officio et amicicia.iđ p° vi/
dēdū de mādato Eſt āt mādatū officiū
ab eo q̄ g̅tuito ſuſcepit exhibēdū Gra/
tl.ideo dixi ꝙ al' nō eſſet mādatū.nā ori
ginē ex officio et amicicia thit.ꝯriū por
ro ē offō merces.intueiente ei pecunia
res ad locationē poti⁹ reſpicit.ff.e.l.i.§.
vl.Dī āt māda^m q̄ſi manu datū Ex mā
dato āt oriunt due actōes directa ꝛ ꝯria
Directā ꝯpetit cū cepit intēeſſe ei⁹ q̄ mā
dauit Ex^m mādaui tibi vt fūdū emēs
ſi mea inteſt emi teneberl.ſi tn̄ ego ipe
eūdē fundū emi vl' ali⁹ mihi nec inteſt
aliqd ceſſat h̄ actio. ꝯ aūt actio māda/
to ꝯpetit cū ꝓcurator ꝯpleuit mādatū
ſibi iniūctū.ſi g̅ mādaui tibi vt mihi fū
dū emeres ſi pciū ſoluiſti vel impēſas
feciſti ages ꝯ me mādati actiōe ꝯria ꝛc.
Cōtrahit āt mādatū ſolo ꝯſenſu.l.i.ff.e

Si ſeruus extero ſe emi mandauerit.

De mādatl.ſ.genēalit dictū eſt.nūc āt
ſpēalit de q̄dā mādato poit ſcꝫ cū ſu⁹
mādat alicui vt ſuis nūmis emat ꝛ ma
numittat Et dic ꝙ ſi ſu⁹ mādauerit ſe
emēdū extneo nūmis ſuis peculiarib⁹
q̄s ipe extneo ſubminiſtrat ad ſe emēdū
vt ſi dicat alicui rogo te vt me emas a
dn̄o meo.trado tibi h̄ pecuniā. ſꝫ volo
qđ mihi ꝓmittas ꝙ me emptū vel' ma
numittere.tūc eni dn̄s pt conſeq̄ ſeruū
vel pciū ſerui et emens nō liberat ſol/
uēdo nūmos peculiaēs. vt i.l.vnica.ꝭ.e

Pro ſocio.

Quī ſocius q̄ſi ꝓcurator eſt pro pte
poſt tractatū mādati ponit de ſocietate
Eſt aūt ſocietas ſm Azo. duorum vel
plurium conuentio contracta ob cōmo
diorem vſum et vberiorem queſtuꝫ q̄
diffinitio ſm eum. non in legibus ſed
in marco tullio repitur Contrahitur
ſocietas ſolo conſenſu.ff.e.l.qui admit
titur. et eſt actio quedā ſic dicta q̄ cō/
petit in plures ſocios.

De contrahenda

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

emptione et venditione.
Sicut ſocietas ſolo conſenſu ꝯhitur
ita et emptio videndũ eſt ꝗ de ꝯhẽda
emptione et venditione Et ſciendũ ꝙ
emptio ſolo conſenſu contrahit̃ ſi de p̃/
cio conuenerint eo aĩo vt dẽat ſolui nã
ſi pcĩũ apponat̃ imaginarie vel ꝑ ſiĺati/
onẽ ꝙ donatiõis cauſa venditio nulla
eſt vi.l.i.et.ĳ.§.i.et.l. cum in venditiõe
et.l.nuda.ff.e.

De hereditate et actione vendita.

De venditione rex corꝑaliũ dictũ eſt
ſ.nũc videndũ de venditione incorꝑa
liũ Et ſciendũ ꝙ tenet venditio here/
ditatꝭ.cũ aliqua eſt hereditas q̃ vendit̃
niſi dol⁹ emptorꝭ.ꝯtui dederit cauſam
ꝭ.e.l.q nondũ.ſi ꝟo nulla eſt hereditas
puta viuentꝭ aut eius q̃ null⁹ eſt de iu
re ciuili vt ſeru⁹ vel ꝙ nec eſt nec fuit
ille in rex natura cui⁹ hẽditas vendit̃
venditio eſt nulla vt.ff.e.l.i. De actio/
nib⁹ ãt venditis ſciendũ eſt ꝙ oẽs acti
ones vendi p̃nt ſiue ſint pure ſiue con/
ditionales ſiue reales ſiue ꝑſonales Et
tenet̃ venditor. ſi debitor nihil debeat
vel ſi habet exceptionẽ.nõ ãt tenet̃ pre
ſtare locupletẽ debitorẽ vel in ſummaꝫ
certã niſi in ꝯtrũ ſit dictũ.ff.e.l.ſi nomẽ.
et.§.q̃dã. et.l.noĩa.ꝭ.e.l.vl.

Que res vendi non pñt et q̃ vendere vel mercari vetant̃.

Glo.rubrice cõtinuat. ex p̃dictis vi
debat̃ oẽs.res poſſe vendi et q̃buſlibꝫ
qꝺ hic remouet Hic tractat q̃ res vẽdi
nõ pñt et de reb⁹ q̃ tm̃ pñt vẽdi certis
ꝑſonis de q̃ vi.l.ĳ.ꝭ.e.ꝙ nẽo p̃t cõpara/
re ſericũ a barbarꝭ.niſi comes ꝯmercio/
ruꝫ Itẽ nemo priuat⁹ p̃t vendꝫ purpu
rã nec in ſerico nec in lana.l.i.ꝭ.e. Iteꝫ
nẽo p̃t vendere vel emere frumẽta pu
blici canonis ſub pena capitis .l.pe.ꝭ.e.
nec frumẽtũ qꝺ mittit̃ ſanctiſſimo exer
citui.l.fi.ꝭ.e. ¶ nõ debeant.

Que res exportari

Dictũ ẽ.ſ.de q̃rũdã rex vẽditiõe inhi/
bita.nũc ãt poit de inhibita trãſlatione
q̃rũdã rex Et dic vinũ vel oleũ vl'ali/
qꝺ liq̃men nõ dꝫ aliq̃s rhõn⁹ vel cã vẽ
dẽdi vl' cã guſtãdi ad barbaricũ ſolum
trãſferre Itẽ ferx factũ vl' ĩfectũ vt ſcu
ta arc⁹ et ſagittas vel cuiuſcꝫ generꝭ.ar
ma ñ dꝫ q̃s vẽdẽ barbarꝭ.vi.in.c.ita q̃/
rũdã.et.c.ſignificauit.ex̃ de iude.

De eunuchis.

Vl.gl.rubce q̃ dicit de eunuchis ſcꝫ ñ
faciẽdis vl' ſi fci fuerĩt ꝯfiſcãdis idcꝫ ñ
alienãdis et ſic ꝯueĩt cũ p̃dictꝭ. Dĩa ãt
ẽ int̃ eunuchũ ſpadonẽ et caſtratũ Eu
nuch⁹ ẽ q̃ virilia ſibi ſpõte fecit abſcin
di.ſpado q̃ violent̃ ſeu cui ꝑ violentiã
abſcindunt̃. ſꝫ caſtrat⁹ ẽ q̃ ſine his ẽ na
t⁹ et dĩ q̃ſi caſte nat⁹ Iura tñ ꝑmiſcue
capiũt hos t̃minos.l.i.ꝭ.e.⁊.l.ſpadonuꝫ
.ff.de ꝟ.ſig.tex.tñ in.l.põponi⁹.§.ſpado/
nes.ff.ꝺ edilitio.edic. dicit ꝙ hñs vnũ
teſticulũ p̃t generare ꝗ non debet talis
virginib⁹ ſe cõmiſcere.

De parentibus qui filios diſtraxerunt.

Dictũ ẽ.ſ.de diſtractiõe eunuchorum.
nũc de diſtractiõe filiox Et dic ꝙ pꝛ ne
ceſſitate famis tm̃ nõ ex alia ncãria cã
p̃t filiũ vẽdẽ vl' ĩpignorãe ſꝫ cũ fortũa
ſibi accreſcit et ditat̃ eũdẽ r̃dimẽ dꝫ ꝑ
eadẽ pecunia et q̃ eum emit tenet̃ euꝫ
daẽ ad r̃dimẽdũ vt i.l.i.e. ti.ſꝫ mr̃i ħ ñ
licꝫ ar.ſ.de trãſacti.l.tranſactione ma/
tris ſm Azo.ħ. ¶ Editione.

De reſcindenda vẽ

Dictũ ẽ.ſ. qualit̃ vẽditio ꝯhat̃.nũc
poit q̃lit̃ reſcĩdat̃.i.vt vn⁹ altero ĩuito
eã diſſoluat Reſcindit̃ enĩ propter me
tũ adhibitũ Item ꝓpt̃ dolũ adhibitũ.

Itē ſi alt̄ eſt deceptus vltra dimidiū
iuſti precij q̄ꝫ decept⁹ p̄t alternatiue a/
gere vel ꝙ iuſtū preciū ſuppleat̄ vel ꝙ
ꝯct⁹ reſcindat̄.l.ij.ſ.e. et .c. cū dilecti ex̄
de emp.et vendi.ꝛ ꝺ multis alijs cauſ̄
vi.hic Azo.

Quando liceat ab

emptione recedere

Dictū eſt ſ̄ q̄liter altero inuito receda
tur ab emptione.nūc q̄lr̄ ꝛ qn̄ vtroqꝫ
cōſentiēte diſcedatur ſupponit.Dic ad
q̄ſtionē rubrice/ſi res fuerit integra
poterit vtriuſqꝫ ꝯhentis conſenſu ꝯtro
diſcedi ab eo .ff. de re.iud.l.nihil.nā p
q̄ſcūqꝫ caſuas res naſcit̄ p eaſdē diſſol/
uit̄ ex̄ de regu.iur.l.c.

Si propter publi-

cas penſitationes venditio fuerit ce/
lebrata.

Sepe cōtingit ob publicas pēſitatōes
vēditiōes fieri et reſcindi videamus
ergo que dicantur publice penſitatio/
nes et qn̄ et qualiter fiat venditio ꝓpt̄
eas Et dicit glo. rubrice ꝙ fit vēditio
qn̄qꝫ propter publicā penſitationē non
ſolutā.l.ſi qs.ſ̄.de reſcin.ven.ꝛ ſi nō fu
erit ſolenniť facta reſcindit̄ Et dicunt̄
publice penſitationes ānue exactiones
tributoꝝ veſtiū vel auri vel argenti q̄
a certis pſonis debebant̄ fiſco a poſſi/
dētibus.ſ.e.l.fi.

Sine cenſu vel reli-

quis fundū cōpari non poſſe.

Dicit glo.rubrice cenſus in futuruꝫ
reliqua in preteritū dicunt̄ Habita ḡ
mentione publicaꝝ penſitationū et vē
ditionum ſupponit adhuc de eis nō ne
mo fundū emat tali pacto ne preſtet in
tegrū cenſū in futuꝝ vel ſi nihil ꝓ pre/
terito tpe fuerit ſolutū ſꝫ vel ſi q̄d fue/
rit ſolutū vt nō pſtet reliq̄.i. reſidua q̄
ſupſunt ad ſoluendū Reliqua dicūtur
nō ſolū cū aliqꝺ eſt ſolutū ſꝫ et cū nihil
.ff.de ꝟ.ſig.l. ceteroꝝ. et eſt ratio quia
tributa ſp a poſſidentib⁹ exigunt̄ nedū
pro tpe quo poſſederunt ſed etiā ꝓ p̄te
rito tpe.ita dic̄ h Azo.vn̄ cenſ⁹ idē qꝺ
penſio q̄ ſoluit̄ de ꝓuētib⁹ ſi ḡ vēditoꝛ
ꝛ emptoꝛ int̄ ſe paciſcant̄ tl̄ia pacta n̄
p̄iudicant dn̄o ſiue fiſco.l.ij.ꝛ fi.ſ.e.ſed
int̄ p̄uatos valꝫ.l.ep̄la.§.pactū.ff.ꝺ pac.

De periculo et com

modo rei vendite.

Quia in re vendita et nō tradita ſepe
contingit periculuꝫ Ideo de hoc dicit
ſm glo.rubrice Et circa hoc tradit lex
regulā vt pfecta venditione omne cō/
modū et incōmodū qꝺ rei vēdite con/
tingit ptineat ad emptoreꝫ.ſ.e.l.i. Iſta
tn̄ regula qn̄qꝫ falſa qn̄qꝫ inſufficiēs ē
in quibuſdā obſcura ideo vi. hic de ca
per Azo.

De actionibus em-

pti et vēditi.

Glo.rubrice cōtinuat.quia paꝝ valent
venditiōes niſi actiōes darent̄.ideo de
his dicit Cōpetit aūt actio empti em/
ptori ad rē petendam quā emerat con
tra venditorem ſed actio venditi com
petit venditori contra emptorem ad
petendum precium.

Si quis alteri vel ſi-

bi ſub alterius noīe vel aliena pecunia
emerit.

Glo.rubrice continuat.regularia ven
ditionis.ſ̄.poſuit/nunc ponit ſpecialia
Azo ſic cōtinuat De ꝯhēda emptione
dictū eſt et quia ſepe emit quis ſibi al/
teri⁹ noīe vt procuratoꝛ hoc expreſſo
vel tacito vel ex aliena pecunia et ſuo
noīe et in vtroqꝫ caſu verbis collatl.in
pſona ſua vel etiā emit quis ꝟbis col/
latis in pſonā dn̄i ideo q̄d iurl.ſit in his
ponit Dic ꝙ ſi qs noīe ſui pecunia tn̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aliena emit rē efficit emētl. et ſic emptū ex nō mea pecunia fit meū. ſꝫ teneor ad ſolutione pcij Iſtud fallit in milite mi/ nore et eccłia ꝙ res eoꝝ pecunia empta efficit illoꝝ. l. ij. ꝯ. e. ī. ꝯ. vi. l. ſi vt ꝓponas ꝯ. ꝺ rei vēdi. Itē ſi qs emit alteri ſꝺ al/ teri⁹ noīe tūc dic ꝙ ſi res tradat ꝓcura tori alteri⁹ noīe ementi q̄rit dn̄iuꝫ dn̄o et poſſeſſio. l. vi. ꝯ. e. et ibi dicitur ſi ꝫ no mine ꝓcuratorio emi rē ꝓ te et res m̄ tradita fuerit adq̄ro dn̄iuꝫ tibi Coſtrue rubricā ſic. ſi qs alteri emerit ſub alteri⁹ noīe vel ſi qs ſibi emerit de aliena pe/ cunia.

De reb⁹ alienis nō

alienandis et de prohibita rerum alie/ natione vł hypoteca.

Glo. rubrice cōtinuat. audiſti alteri⁹ fa ctū alteri nō prodeſſe audi mō nō ob/ eſſe. licꝫ enī qs aliena poſſit vendere n̄ tn̄ pt alienare. ff. de ꝟ. ſig. l. alienatū et de contrahen. emp. l. alienā rē. fallit tn̄ hec regula rubrice in caſib⁹. pm⁹ in cre/ ditore qui alienat rē ſibi obligatā ex pa cto vel lege. ꝯ. de iure do. impe. l. vl. Itē tutor procurator ꝛc. vi. Inſtl. q̄. alie. licꝫ vel nō ꝑ totū. Et ſequit de ꝓhibita reꝝ alienatione Circa hoc ſciendū ꝙ ſi a le ge prohibeat alienatio vt ī reb⁹ minoꝝ eccłiaꝝ vel ſiliuꝫ. vel etiam prohibet a teſtatore nullū oīno in accipientē trāſit dn̄iuꝫ. ſi illd̄ p̄ceptū teſtatoris fuerit nu duꝫ ꝙ nō appet pſona cui⁹ gr̄a prohi/ bita eſt alienatio de quo vi. ff. ꝺ legatl. filiuſfamilias ꝯ diui. et. ff. de legat. iij. l. pater ꝯ quin deciꝫ. ſi ꝟo pactio ꝯhentiū prohibeat alienationeꝫ nihilomin⁹ trā ſit dn̄iuꝫ in accipientē niſi illud pactuꝫ lege coadiuuet vi. de hoc in regula qꝺ ſemel placuit. de re. iurl. in mercurialib⁹ ꝑ Io. an. Quid āt ſit hypotheca vi. ꝯ. ꝺ pigno et hypo.

De cōmunium reꝝ

alienatione.

Quecūqꝫ dicta ſunt de alienis reb⁹ in totū intelligunt eſſe dicta de alienis re bus pro pte q̄ntū ad ptē. nā et ſi ſoci⁹ oīm bonoꝝ ſit nō tn̄ niſi pro pte ſua ali enat ſed nec pro ſua pte poſt litl. cōteſtl. niſi ſuo ſocio velit alienare. ꝯ. coī do. l. ī. In actione āt familie herciſcunde etiā p⁹ motā ꝯuerſiaꝫ ꝓhibetur aliena°. ff. ꝺ hē. pe. l. diu⁹. Fiſc⁹ tn̄ rōne ptis alienat rē coēꝫ vi. Inſtl. de vſuca. ꝯ vl. ꝛ pe.

Rem alienam gerē/

tib⁹ nō interdici reꝝ ſuaꝝ alienationē

Sed dicit glo. rubrice ꝙ tales nō de bent a fiſco conducere vectigalia. ꝯ. ne tu. vel cura. vecti. condu. l. i. Dic ꝫ ꝙ q̄ gerit rem alienā vel tāq̄ tutor vł tāq̄ curator vł etiā tāq̄ procurator nec di/ ſtingue publicū officiū a puato res ſu/ as alienare vel pignori obligare pt vł fiſco vel priuato. l. vnica. ꝯ. e.

De pactis inter em/

ptorem et venditorem cōpoſitis.

Qm̄ in venditionib⁹ multa et varia apponūt pacta ſupponit de pactis int emp. et ven. ꝑpo. de q̄b⁹ vi. ꝫ nigꝝ Ru brica clara ē. pacta enī dant legē ꝯtui. l. ſi cōuenerit. ff. de ꝯhen. empt.

Si ſeruus exportan

dus veneat

Glo. rubrice cōtinuat. ſpecialia q̄dam pacta fiunt in vēditionib⁹ ſeruoꝝ ideo de his dicit Expone veneat. i. vēdat ſub pacto exportatiōis vt dicendo vē do tibi ſeruū ſed volo vt moret in hac ciuitate vel ex certū diſtrictū ciuitateꝫ vel villā. tūc enī ſeru⁹ debet abſtinere a tali loco et etiā digniori ꝛ ſublimiori ſed ab inferiorib⁹ nō cogit abſtinere niſi ille loc⁹ inferior fuerit patria ſua vł ciuitas ꝙ q̄ntū ad eū videt eſſe ma

ſoꝛ.l.q̄ pacto.ff.e.et.l.vl.ꝯ.e.Ex h̄ pacto agi p̄t trib⁹ modis ſcꝫ vt vel inijciatur man⁹ vel agat̄ ad penaꝫ vel ad intereſſe vel aget̄ ad oīa iſta ſi actū eſt vt ſoluta pena agat̄ ad intereſſe ꝛ inijciat̄ man⁹.ſ. ð tranſacti.l.cū ꝓponas Et quidē ſi in locis ꝓhibitis expꝛeſſiꝫ vel tacite fu⁹ fuerit moꝛat⁹ ꝛ ipe veditoꝛ man⁹ inie/ ctionē ſibi ꝓuauit nec mācipiū ē manū/ miſſuꝫ manu iniecta cōſequet̄ vēditoꝛ dñiuꝫ.ꝯ.e.l.i.§.añ.ꝛ.l.ij.i.ꝶ.etiā ſi ꝑ plu/ res manus ābulauerit mācipiuꝫ.ſi ꝰo ſit manumiſſuꝫ aut añq̄ꝫ fides rūpatur et tūc man⁹ inijcit fiſc⁹ ꝛ in ꝑpetuā ſer uitutē eadē.l.vendet̄ mācipiū aut po/ ſtea.ꝛ tūc manū inijciat venditoꝛ.ꝯ.e.l. āncilla.ꝛ q̄d ſi nihil ē dictū de man⁹ inie ctione.vi.hic Azo.

Si mancipium ita

veneat ne ꝓſtituat̄.

Glo.rubꝛice cōtinuat.vt ſuperi⁹ pactū gr̄a venditoris apponit̄ ſic et iſtud gr̄a fui.vñ ſuperi⁹ poteſt venditoꝛ remit/ tere hic nō pōt Sciendū eſt hic ꝙ aut venditoꝛ ſibi cauit de manu inijcienda ſi proſtituat̄ aut nō Si cauit aut ven/ ditoꝛ conſenſit proſtitutioni et tunc ex interpꝛetatione conſtitutionis diui Adriani ꝑuenit ad libertatē nec habet venditoꝛ ꝑſonatū aut nō ꝯſenſit ꝛ tūc p̄t inijcere manū in mācipiū ex ꝯſtitu/ tione diui adriani nec ꝑuenit ad liber/ tatē.ꝯ.e.l.i. et ſi nihil cauerit q̄d iur̄.vi. hic Azo.

Si mancipium ita

fuerit alienatū vt manumittat̄ vel ꝯ̄.

Glo.rubꝛice cōtinuat.ſpecialit̄ dixit in ſuperioꝛib⁹ titulis duob⁹ pacta ꝯtra mancipiū et pro eo inducta nūc mixtiꝫ de vtroq̄ꝫ qñ pro eo et qñ ꝯ̄ eum.et dic ſi quidē certū tps adijciat̄ ꝯſtō inducit eo elapſo libertatē ſi potuit manumit/ ti.ſi vero dicā manumittas qñ voles inducit̄ libertas te moꝛtuo.ſi dicā quā do poteris te et ſeruo p̄ñte poſt duos meſes alioq̄n poſt quattuoꝛ menſes in/ ducit̄ libertas.ſi aūt ſimplr̄ dixi vt ma/ numittas dic ſm̄ Azo.ꝙ poſtq̄ꝫ potu/ iſti manumittē ꝛ ceſſaſti inducit̄ liber/ tas.ff.de p̄ſcriptis ꝰbis.l.naturalis.§.i. et q̄ ſine ma.ad libe.perue.l.latin⁹.ꝛ vi. hic Azo.de plurib⁹ cōſtitutionib⁹ circa illam materiaꝫ.

De edilicijs actiōib⁹

Dictū eſt.ſ.de actionibus iure ciui/ li ex venditione pꝛodiu̇.ſequit̄ videre de pꝛetoꝛijs que ſunt eaꝝ actionum de quib⁹ diximus quaſi pediſſeq̄ vt.ſ.de ve.iure enucle.l.ij.§.q̄rtus.Et ſunt ve re due actiōes edilicie.vna q̄nti mino ris Alia redibitoꝛia Actio q̄nti minoꝛis locum habet cum quis emit aīal vle ſeruū moꝛboſuꝫ q̄ ꝓpt̄ moꝛbū vl̄ viciū lantes min⁹ valet q̄ꝫ empt⁹ ſit et dat̄ il li q̄ emit qð viciū ſi ſciuiſſꝫ nihilomin⁹ emiſſet ſed nō ꝓ tāto et cōpetit ad pe/ tendum id qð min⁹ valet q̄ꝫ ſi res non eſſet vicioſa Exēplū ſi res nō eſſet vi/ cioſa valeret xx.nūc ꝓpter viciū valet xv.hoc tñ ſciēdū ꝙ hec actio dat̄ infra ānū vtilē Actio redibitoꝛia dat̄ empto ri ꝯ̄ vditoꝛē vt ſeruū vel aīal aliud re cipiat et preciū reſtituat et dat̄ ifra ſex menſes vtiles ꝙ hec actio tm̄ ſex men/ ſib⁹ durat.ff.de edi.edict.l.i. Exēplū ſi vēdis mihi aīal moꝛboſuꝫ latentē moꝛ bum habens vel aliam rem vicioſam tali vicio qð viciū ſi ſciuiſſē nullo mō emiſſeꝫ m̄ dat̄ actio ꝯ̄ te ad hoc ꝙ p̄ciū reſtituas infra ſex mēſes et rē tuā moꝛ bidā reaſſumas.ꝛ vñ dr̄ redibitio ꝛ qð ſit redibere vi.tex.in.l.redibere.ff.de edi.edict.et vi.l.q̄ clauū.§.fi.ff.de edi. edict.ꝙ is tui os olet nō eſt moꝛboſus Itē timidi cupidi ꝯ iracūdi Itē et me/ lancolici nec ſcabioſi curui nec ꝑtui ſunt moꝛboſi.l.i.in fi.cū duab⁹ ſeq̄n. ¶.ff.de edi.edict.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De monopolijs et

conuētu negociatoꝝ illicito vel artifi/
cio ergalaboꝝꝙ nec non balneatorum
prohibitis illicitis pactionibus.

Glo.rubrice cōtinuat. ꝙ venditoēs
illicitas ineūt inꝉ ſe pactiōes ideo eas
prohibet Et dī monopolis.i.ſingularl.
negociatio ī citate a monos qꝺ ē vnū
et pola qꝺ eſt venditor vel poliū qꝺ ē
venditio qſi vno et certo modo facien
da venditio vel negociatio Jn̄ dī bibli
opola.i.venditor libroꝝ.biblia enī dici
tur liber.vn̄ dī monopola penul.ꝓdu/
cta talis negociator ꝙ ſic cū alijs pactꝰ
eſt.Vlꝉ ſm pla.dī monopoliū a monos
qꝺ eſt vnū et polis qꝺ eſt ciuitas Jnde
monopoliū.i.vnica negociatio in ciui/
tate ꝑ hoc vetita Jn̄ dicitꝉ monopolꝰ
penul.correpta ꝗ ſolꝰ vult eſſe in ciui/
tate emptor vel venditor hoc ꝫ ꝓhibꝫ
hic ne vēdentes et negociatores inter
ſe faciāt pactū ne niſi certo precio ven
dant Jtem ꝓhibet ne artifices paciſcā
tur inꝉ ſe ne aliq̄ꝫ inſtruāt in arte ſua
niſi filios vel nepotes vel cū aliq̄ mo/
do ꝑ pactū id facere nituntꝉ vt ſoli cō/
modū alicuiꝰ artl. vel negotiatiōis ſen
tiant Jdem in balneatoribꝰ ſi cōueniāt
ne aliter balneent ꝙ ea mercede quā
ſtatuerunt Jdē in locatoribꝰ reꝝ ſuaꝝ
marīe ī ſcriptoribꝰ ſi paciſcantꝉ ne opus
ab alio inchoatū aliꝰ cōſummet de quo
in.l.vnica.ꝭ.e.Ergalabi dicuntꝉ oparij
laborātes in ſtationibꝰ ſuis.ab erga qꝺ
eſt ope et labore debet ꝫ liberꝝ eſſe cui/
libꝫ libera facultas in emendo et ven/
dendo vel locando vel cōducendo et
circa ꝑcium et circa mercedem Qui āt
exercet monopolium/proprijs bonis
ſpoliatus perpetuitate damnatur exilij
.d.l.vnica.ꝭ.fi.

De nūdinis et mer⸗
catoribus.

Glo.rubrice ꝯtinuat. occaſione emē
di vendendi ꝙ/ quandoꝙ quis impe/
trat a principe nundinas.i. vt celebretꝉ
generale forum in alicuius villa vel
poſſeſſione ideo de his ponit Nundi/
ne ſunt generale foruꝫ qꝺ ꝺ licētia pri
cipis vlꝉ pricipe ꝯcedēte in aliq̄ castro
vel ciuitate vel villa celebratur.l.i.ff.e
et impetrans tale priuilegium nō vtē/
do per.x.annos amittit.d.l.i.et.l.i.ꝭ.e.in
glo.Et qui impetrauit nundinas non
debet pro temporali queſtu et cōmodo
ꝑuata exactione vllum inſequi vlꝉ ſub
pretextu priuati debiti antea/nō debet
moleſtiam inferre concurrentibus ibi
dē.d.l.i.ꝭ.e.

De vectigalibus et
commiſſis.

Glo.rubrice continuat.quia ratione re
rum venditarum vel quocunꝙ modo
queſitaꝝ ſi deferantur de vna ciuitate
ad aliam preſtatꝉ vectigal ſcꝫ octaua.ꝭ.e
.l.ex preſtatione et duas partes habet
fiſcus tertiā.ciuitas vel ordo ciuitatis
ꝭ.e.l.i.ideo de his dicit Et dicitꝉ vecti
gal tributum quod preſtatur de rebus
que vehuntur Et dicitꝉ in rubrica de
commiſſis quia committitur res vecta
in fiſcum propter non ſolutum vecti/
gal.vi.l.cōmiſſa.ꝭ.e.Jtem committitur
res in fiſcum propter omiſſam profeſſi/
onem ꝙ debet quilibet profiteri ſe tm̄
debere nomine vectigalis Sunt tamē
multi qui non tenentꝉ ad vectigal de q̄/
bus vi.g.in.l.ſi publicanꝰ.ff.eo.

Noua vectigalia in⸗
ſtitui non poſſe.

Allegari poteſt ꝓ lege.fallit niſi hoc
fiat per principem imperatorem vel re
gem .l.ij.et.iij.ꝭ.e.Jtem per conſiliū ge/
nerale Jtem ex conſuetudine tāti tpis
cuius nō extat memoria.c.ſup q̄buſdā.

de ꝟ.ſig.l.pe.§.e.et vide.c.innouam⁹ de cenſi.et vi.l.vectigalia.et qđ ibi notat .ff.de publi.et vectiga.

De commercijs et mercatoribus.

In iſto titulo aſſignat quedã ſpecialia circa negociatores pertinentes ad do/muꝫ principis quale eſt illud vt nume rus eorum non extendatur vltra quin/gentos.lxiij.l.pe.§.e.et vi.l.ij.§.e.ꝙ auꝝ non ſolum prohibetur preberi barbarl. immo ſubtili ingenio ab eis debet au/ferri. Item dicit.l.nobiliores.§.e.ꝙ no/biliores natalibus et bonoruꝫ luce cõ/ſpicuos et patrimonio ditiores perni/tioſum vrbibus mercimonium exerce/re prohibentur vt inter plebeum ⁊ ne gociatores facile ſit emendi vendendi ꝗ cõmerciũ.⁊ ponit iſta lex vt diuerſa nobilitatẽ mores et diuitias et ſic mo/res et diuitie non nobilitant.

De rerum permutatione et preſcriptis ꝟbis.

Dictum eſt.ſ.ꝺ cõtractibus nominatl. ſequitur videre de innominatis ex qui bus qñ transfertur dominium et para tur iuſta cauſa vſucapiendi ſicut ex vẽ ditione prius poſ̃t de eis ꝗ̃ de locati one que nominatus cõtractus eſt ⁊ ꝙ cõtractus permutationis ꝑcipuus eſt inter innominatos de eo dicendũ erit Eſt aũt permutatio vnius rei pro altera preſtatio.et dicitur in rubrica de pre/ſcriptl.ꝟbis.nomen eſt actionis que cõ petit pro contractibus innominatl de quo vi.qđ dixi latius.ff.de preſcriptl. verbis. ¶ ducto.

De locato et con

Quia locatio contrahitur ad ſilitudi nem emptiõis ponit de locato et con/ducto Eſt autem locatio ꝑſone rei vel ad vſum facta conceſſio mercede in pe cunia numeranda conuenta vi.l.eden. §.e.quando conductor poteſt expelli a domo locata ante finitam locationem concor.c.propter ſterilitatem ex eod. et omnia illa ſunt impignorata domi/no fundi pro penſione vi.l.certi iurl.§. .e.Item poteſt qui rez conduxit alteri eam locare niſi aliter conuentum eſt.l. nemo.§.e.Item emptor fundi locati nõ tenetur ſtare colono ſed poteſt cum ſi vult expellere.l.emptorem.§.e.

De emphiteotico iure.

Dictũ eſt.ſ.de emptione et locatione et quia cõtract⁹ emphiteoſeos ab alijs dicebatur emptio.ab alijs locatio quia vtriuſ contractus habet inſignia au/diamus de emphiteotico cõtractu Em phiteoſis enim grece latine dicit meli/oratio.ab initio enim ſterilia tm̃ huius contractus ſpecie cõcedebantur vt is qui accepit rem in meliorem ſtatum re duceret poſtea tamen ad id deuentum eſt vt etiam fertilia valeant emphiteo/tecari.l.i.§.e.et cõſiſtit iſte cõtractus in rebus ſoli tm̃ eccleſiaſticus tamen em/phiteoſ conſiſtit in his et etiam in re/bus mobilibus que ad hoc congrua vi detur iconomo.C.de ſacro.eccle.auct. perpetua.Et de iſto cõtractu habetur in.c.potuit.ex de loca. Emphiteota vl' emphiteotecari⁹ dicitur ille qui agruꝫ conduxit vel accepit ad tempus vel in perpetuuꝫ colendum ſub certo precio et certl.cõditiõibus pro vt int emphi teotã et dñm contractum eſt Item hic emphiteota annis ſingulis ſoluet cano neꝫ qđ ſi nõ fecerit infra trienũ poteſt repelli In eccleſiaſticl.ſi nõ ſoluerit in/fra bienniũ vi.l.ij.§.e.et in.d.c.potuit.